

RASPRAVE I ČLANCI

Petar Strčić
Arhiv Hrvatske, Marulićev trg 21

ŽIVOTOPIS PROF. DRA DRAGOVANA ŠEPIĆA

UDK 92 ŠEPIĆ Izlaganja (referati) sa znanstvenih skupova

Primljeno: 29. 5. 1989.

Dragovan Šepić rođen je 1907. god. u Buzetu (Istra), a sada živi i djeluje u Zagrebu. Dugo godina radio je u diplomaciji. Najstariji je aktivni hrvatski historičar. Redovni je član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, te redovni profesor Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu u mirovini. Akademik D. Šepić plodan je znanstveni radnik, koji je (u inozemstvu i u Jugoslaviji) od 1926. god. do danas objavio velik broj radova. U žiži njegova znanstvenog interesa — u prvom su redu — talijansko-jugoslavenski odnosi te Istra u XIX. i XX. stoljeću, te je na tome području niz veoma značajnih ostvarenja.

U milenijima dugoj povijesti ljudskoga bivstvovanja i djelovanja na Istarskom poluotoku povremeno su se javljali pojedinci koji su snagom svoje kreativne ličnosti utjecali na bitne događaje, pokretali procese ili stvarali nove vrijednosti. To se zbivalo i na području znanosti i kulture, koje svojim sadržajima uvijek privlače pažnju ne samo suvremenika već i cijeloga niza naraštaja. Ovom prigodom, naravno, nećemo spominjati i takve znamenite Istrane poput, npr., gotovo mitskoga Epulona, poglavara antičkog plemena Histra koje se hrabro ali neuspješno borilo da sačuva svoj rodni kraj od nasilnoga rimskog okupatora. Ovdje će nas također manje zanimati oblast kulture, a više teren znanosti. U pitanju je, konkretno, djelo akademika Dragovana Šepića, kojemu su 29. svibnja 1989. godine Arhiv Hrvatske i Savez povijesnih društava ukazali značajnu počast. Te institucije su u njegovu čast organizirale znanstveni skup na kojem se veći broj znanstvenika i stručnjaka osvrnuo na Šepićeve istarske korijene te dao uvid u plodan i značajan životni put i znanstveni opus.

Dragovan Šepić rođen je 15. prosinca 1907. god. u Buzetu (Istra), u staroj, preporodnoj, narodnjačkoj obitelji Vinka Šepića, istaknutog učitelja i publiciste, koji je rođen u Kastavštini. Školski je život proveo u Buzetu (osnovna škola), Karlovcu i Zagrebu (gimnazija), gdje je — na klasičnoj gimnaziji — maturirao 1927. godine. Vojni rok odslužio je u Trevisu (Italija) jer je bio talijanski državljanin (Istra je tada dio Kraljevine Italije). Studirao je na Pravnom fakultetu u Zagrebu, na kojem je diplomirao 1933; u međuvremenu (1930—32) završio je i studij na Institutu za visoke međunarodne nauke u Parizu. Godine 1968. doktorirao je na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu.

Od 1935. do 1947. god. D. Šepić radi u diplomaciji Kraljevine Jugoslavije i nove Jugoslavije; radio je u Ministarstvu vanjskih poslova u Beogradu (1935—1939), u jugoslavenskom poslanstvu u Sofiji (1939—1941), pa opet u Ministarstvu vanjskih poslova, u poslanstvu u Londonu, zatim u vladi Kraljevine Jugoslavije (1941—1945) i u Ministarstvu vanjskih poslova DFJ odnosno FNR Jugoslavije (1945—1947). Nakon toga zaposlen je u Glavnoj direkciji i u Zavodu za primijenjenu umjetnost, pa u Ministarstvu za nauku i kulturu FNRJ i u Saveznoj komisiji za kulturne veze s inozemstvom u Beogradu. Od 1953. do 1970. god. član je Jadranskog instituta JAZU u Zagrebu, gdje je, pored ostalog, i znanstveni savjetnik; iza toga — do umirovljenja 1978. godine — redovni je profesor na Fakultetu političkih nauka gdje predaje suvremenu političku povijest. I nakon odlaska u mirovinu na postdiplomskom studiju toga zagrebačkog fakulteta drži kolegij »Povijest međunarodne politike (diplomatska povijest«), od 1967. dalje predaje diplomatsku povijest na postdiplomskom studiju međunarodnoga prava i međunarodnih odnosa na Pravnom fakultetu u Zagrebu, a od 1973. god. i na sličnom studiju Pravnog fakulteta u Ljubljani. Od 1978. je i voditelj Zavoda za povijesne i društvene znanosti JAZU u Rijeci.

Ovaj Istranin djeluje i u uredničkoj oblasti. Tako je član uredništva drugog izdanja »Opće enciklopedije« Jugoslavenskog leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža« u Zagrebu, zbornika »Rad« JAZU i posebnih izdanja Instituta za hrvatsku povijest, glavni je urednik zbornika »Problemi sjevernog Jadrana« Zavoda za povijesne i društvene znanosti JAZU u Rijeci i višetomne »Povijesti Istre« JAZU, itd.

D. Šepić se obrazovao i sazrio u veoma teškim danima za istarske Hrvate i Slovence, te napredne Talijane — u doba intenzivnih talijanskih fašističkih pogroma između dva svjetska rata. Još u gimnazijskim danima kao pitomac emigrantskoga »Istarskog internata« u Karlovcu i Zagrebu počeo se javljati publicističkim napisima, u početku samo u oblasti književnosti (od 1926. dalje — što se sada zna). Međutim, u skladu s aktualnim zbivanjima započinje pisati i tekstove o političkoj svakidašnjici, veoma se oštro izjašnjavajući za antifašističku stranu,

pa se tako definitivno opredjeljuje za mukotrpan emigrantski život. Društveno je aktivan u istarskim udruženjima u Kraljevini Jugoslaviji, a ulazi i u vrlo živ kontakt s talijanskom antifašističkom emigracijom u zapadnom svijetu. Tako D. Šepić piše niz radova o tadašnjem (međuratnom) položaju Istre, o nacionalnim manjinama, objavljuje više intervjua s talijanskim antifašističkim prvacima. U vrijeme rata osobito je zauzet izradom niza elaborata o odnosima Italija — Jugoslavija, što mu je — kasnije — znatno olakšalo ulazak u sistematska znanstvena istraživanja.

Glavni znanstveni interes prof. Šepića je povijest od druge polovine XIX do polovine XX. stoljeća, a u okviru toga zanimanja — pretežno u političkoj povijesti — naročitu pažnju posvećuje jugoslavensko-talijanskim odnosima i Istri. Promatrajući sadržaje njegovih radova uočljivo je da je dao najviše rezultate u području proučavanja hrvatskoga narodnog preporoda Istre, »jadranskog pitanja« i stvaranja Jugoslavije u doba prvoga svjetskog rata i prvoga poratnog perioda; tu su još i pitanja fašizma, nacionalnih manjina, te — treba apostrofirati — djelo Frana Supila potkraj njegova života. Uz to, neko vrijeme bavio se i književnim i likovnim temama, objavivši više radova.

Akademik Šepić autor je cijele serije radova koje je objavio u nas i u inozemstvu; za sada smo prvi njegov rad datirali u 1926, u tršćanskom »Našem glasu« — tekst je objavljen u povodu pedesetogodišnjice Vladimira Nazora. S prekidom za vrijeme rata, prof. Šepić je aktivan i danas. Pored niza studija, rasprava i članaka, autor je (ili koautor) i slijedećih knjiga: »Zemlja muka. Jugoslaveni u Italiji« (1931), »Antun Motika« (1957), »Zlatko Prica« (1958, 1964), »Stojan Aralica« (1961), »Supilo diplomat. Rad Frana Supila u emigraciji 1914 — 1917. godine« (1961), »Jugoslavenski odbor 1915—1919. Izložba u povodu 50-godišnjice osnivanja« (1965), »Oton Gliha« (1965), »Pisma i memorandumi Frana Supila (1914—1917)« (1967), »Povijest hrvatskog naroda g. 1860—1914« (1968), »Frano Supilo. Politički spisi. Članci, govori, pisma, memorandumi« (1970), »A guide to Istria« (1970; na talijanskom 1971; na njemačkom 1972), »Italija, saveznici i jugoslavensko pitanje 1914—1918« (1970; drugo, dopunjeno izdanje: »Sudbinske dileme rađanja Jugoslavije«, 1989), »R. W. Seton — Watson i Jugoslaveni — korespondencija 1906—1941. i 1906—1918« (i na engleskom jeziku), »Povijest međunarodne politike. (Predavanja)« (1978, skripta, 1. dio) i »Vlada Ivana Šubašića« (1983).

O djelu prof. Šepića objavljeno je niz znanstvenih i drugih osvrtâ; ovdje navodim moje tekstove u kojima se može naći i više podataka: »Prilog za bibliografiju prof. dra Dragovana Šepića«, Pazinski memorijal 10/1980, »Arheografska djelatnost akademika Dragovana Šepića«, Izvori za povijest Bužeštine, Buzet 1987, i bibliografija u D. Šepić, »Sudbinske dileme rađanja Jugoslavije«, Pula — Rijeka 1989.

Za svoj rad D. Šepić dobio je 1977. god. izuzetno priznanje izborom za izvanrednog, a 1986. god. za redovnog člana JAZU.

Dobitnik je dvije republičke nagrade SRH »Božidar Adžija« (1969. kao koautor, 1971. samostalno).

Akademik Šepić danas je u visokim godinama života; najstariji je živući historiograf u SR Hrvatskoj, a k tome još je i znanstveno i stručno aktivan. Cjelokupno njegovo znanstveno djelo značajan je prilog razumijevanju niza bitnih problema u XIX. i XX stoljeću. Svi njegovi radovi zadiru u kompleksne probleme čije je povijesno razrješavanje teško potresalo hrvatski narod odnosno jugoslavenske narode i narodnosti, a također i talijanski narod preko Jadrana. Akademik Šepić, međutim, nije pasivan znanstveni posmatrač i istraživač, on je i veoma aktivan sudionik povijesnih događaja. Svojim dugim životnim vijekom i nadasve plodnim djelom ulazi u red velikana naše historiografske misli, poput, npr., Jaroslava Šidaka, Grge Novaka, Mihe Barade, Josipa Matasovića, Bernarda Stullija, Ljube Karamana, Stipe Gunjače, Ferde Čulinovića, Vinka Foretića, Mije Mirkovića, Stjepana Antoljaka, Danila Klena i drugih.

Summary

BIOGRAPHY OF DR DRAGOVAN ŠEPIĆ

Dragovan Šepić was born in the year 1907 in Buzet (Istria). He now lives and works in Zagreb. He was active in the diplomacy for some time. He is the oldest active Croatian historian. He is a regular member of the Yugoslav Academy of the Arts and Sciences, and retired regular professor of the Faculty of Political Sciences in Zagreb. Academy member D. Šepić is a very fertile scientist who has since 1926 (both in Yugoslavia and abroad) published numerous works. His major interests are the Italian — Yugoslav relationship and Istria in the 19th & 20th century. He has written some remarkable works on the subject.